

Pradžia>Teisės aktai ir Teismo praktika>Nacionalinės teisės aktai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba () neseniai atlikta pakeitimų.

kroatų

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Swipe to change

Nacionalinės teisės aktai

Kroatija

Kroatijos Respublikos Konstitucija

Kroatijos Respublikos Konstitucija

1990 m. gruodžio 22 d. Kroatijos Respublikos Konstitucijoje (toliau – 1990 m. Konstitucija), kuria 1990 m. įtvirtinta nauja konstitucinė santvarka, nustatyta Kroatijos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – Konstitucinis Teismas) sudėtis, įgaliojimų pobūdis ir ribos.

Pagal 1990 m. Konstituciją:

Konstitucinį Teismą sudaro 11 teisėjų, kuriuos iš Kroatijos Respublikos parlamento Regionų Rūmų pasiūlytų žymiausių teisės ekspertų, visų pirma teisėjų, prokurorų, advokatų ir universitetų teisės profesorių, kandidatūrų aštuonerių metų kadencijai išrenka Atstovų Rūmai.

Konstitucinis Teismas ketverių metų kadencijai renka Teismo pirmininką; Konstitucinio Teismo teisėjai negali eiti jokių kitų valstybinių pareigų arba užsiimti kita profesine veikla.

Konstitucinio Teismo teisėjai naudojami tokiu pat imunitetu kaip ir Kroatijos parlamento nariai.

Konstitucinio Teismo teisėjas gali būti atleistas iš pareigų anksčiau nei pasibaigia jo kadencija, jeigu jis to prašo, jeigu jam skirta laisvės atėmimo bausmė arba jeigu Konstitucinis Teismas pats nustato, kad teisėjas nebegali toliau eiti savo pareigų.

Pagal 1990 m. Konstituciją Konstitucinis Teismas turi šiuos pagrindinius įgaliojimus:

spręsti, ar įstatymai atitinka Konstituciją, ir juos panaikinti, jeigu nustato, kad jie prieštarauja Konstitucijai;

spręsti, ar kiti teisės aktai atitinka Konstituciją ir įstatymus, ir panaikinti arba pripažinti negaliojančiu bet kurį kitą teisės aktą, jeigu nustato, kad jis prieštarauja Konstitucijai arba yra neteisėtas;

saugoti konstitucines žmogaus ir piliečių teises ir laisves byloje, kurios buvo iškeltos gavus konstitucinį skundą;

spręsti teisėkūros, vykdamosios valdžios ir teisminių įstaigų ginčus dėl jurisdikcijos;

prižiūrėti, ar politinių partijų programos ir veikla neprieštarauja Konstitucijai, ir gali uždrausti politinių partijų veiklą, jeigu jų programa arba veikla kelia grėsmę Kroatijos Respublikos demokratinei konstitucinei santvarkai, nepriklausomybei, vienybei ar teritoriniam vientisumui;

tikrinti rinkimų ir valstybinių referendumų konstitucingumą ir teisėtumą ir spręsti su rinkimais susijusius ginčus, kurie nepriklauso teismų jurisdikcijai;

Kroatijos Respublikos vyriausybės siūlymu nustatyti, kad Respublikos Prezidentas nebegali toliau eiti savo pareigų; tokiu atveju Respublikos Prezidento pareigas laikinai eina Kroatijos parlamento pirmininkas;

bylose, kurias dviejų trečdalių visų atstovų balsų dauguma pradėjo Kroatijos parlamento Atstovų Rūmai, dviejų trečdalių visų teisėjų balsų dauguma priimti sprendimą dėl Respublikos Prezidento apkaltos. Jeigu Konstitucinis Teismas nusprendžia surengti apkaltą, Respublikos Prezidentas pareigas nustoja eiti remiantis Konstitucija.

1990 m. Konstitucijoje taip pat buvo nustatyta, kad konstitucinio įstatymo paskirtis – reguliuoti Konstitucinio Teismo teisėjų rinkimo ir jų įgaliojimų nutraukimo tvarką, konstitucingumo ir teisėtumo peržiūros bylų pradėjimo sąlygas ir terminus, Konstitucinio Teismo sprendimų priėmimo procedūrą ir teises pasekmes, konstitucinių laisvių ir žmogaus ir piliečių teisių apsaugą ir kitus svarbius klausimus, susijusius su Konstitucinio Teismo pareigų vykdymu ir darbu, ir kad šis konstitucinis įstatymas turėjo būti priimtas laikantis Konstitucijos keitimo procedūros.

Nuo 1990 m. laikantis pačioje Konstitucijoje nustatytos procedūros nebuvo priimta nė vieno įstatymo dėl Kroatijos Respublikos konstitucinės santvarkos, t. y. įstatymo, kuriam Konstitucija suteikiama konstitucinė galia, išskyrus Kroatijos Respublikos Konstitucinio Teismo konstitucinį įstatymą. Tai yra aiški pagal Kroatijos Respublikos teisinę tvarką taikomos konstitucinės peržiūros reikšmės ir vaidmens išraiška.

Vadovaudamasis 1990 m. Konstitucija, 1991 m. kovo mėn. Kroatijos parlamentas priėmė pirmąjį Kroatijos Respublikos Konstitucinio Teismo konstitucinį įstatymą (toliau – 1991 m. konstitucinis įstatymas), kuriame išsamiau aprašyti 1990 m. Konstitucijoje nustatyti Konstitucinio Teismo įgaliojimai.

Pirmą kartą 1990 m. Konstitucija pakeista 1997 m. pabaigoje priėmus Konstitucinį įstatymą, kuriuo iš dalies pakeista ir papildyta Kroatijos Respublikos Konstitucija. Šiais pakeitimais ir papildymais nepakeista nė viena 1990 m. Konstitucijos nuostata, susijusi su Konstitucinio Teismo įgaliojimais. 1999 m. rugsėjo mėn. parlamentas priėmė naują Kroatijos Respublikos Konstitucinio Teismo konstitucinį įstatymą (toliau – 1999 m. konstitucinis įstatymas).

Antrą kartą 1990 m. Konstitucija pakeista 2000 m. pabaigoje pakeitus Kroatijos Respublikos Konstituciją. Šiais Konstitucijos pakeitimais iš esmės buvo praplėsti Konstitucinio Teismo įgaliojimai, o teisėjų skaičius buvo padidintas nuo 11 iki 13. Be 1990 m. Konstitucijoje nustatytų įgaliojimų, Konstituciniam Teismui suteikti šie nauji įgaliojimai:

peržiūrėti įstatymų konstitucingumą ir kitų nustojusių galioti reglamentų konstitucingumą ir teisėtumą, jeigu nuo dienos, kurią jie nustojo galioti, ir prašymo arba pasiūlymo iškelti bylą pateikimo dienos praėjo ne daugiau nei vieneri metai;

stebėti konstitucingumo ir teisėtumo užtikrinimą ir pranešti Kroatijos parlamento Atstovų Rūmams apie visus nustatytus prieštaravimo Konstitucijai ir neteisėtumo atvejus;

nustatęs, kad kompetentinga įstaiga nepriėmė su Konstitucijos nuostatų, įstatymų ir kitų reglamentų nuostatų įgyvendinimu susijusių taisyklių, kai turėjo pareigą priimti tokias taisykles, Konstitucinis Teismas privalo apie tai pranešti Kroatijos Respublikos vyriausybei, o jeigu taisykles turėjo priimti vyriausybė, Teismas privalo apie tai pranešti Kroatijos parlamento Atstovų Rūmams;

Kroatijos Respublikos vyriausybės siūlymu priimti sprendimą, kuriuo Kroatijos Parlamento pirmininkui laikinai pavedama eiti Respublikos Prezidento pareigas, jeigu Respublikos Prezidentas dėl ligos arba neveiksnumo ilgą laiką negali eiti savo pareigų ir ypač jeigu jis negali priimti sprendimo dėl savo pareigų perdavimo laikinai jį pavaduojančiam asmeniui;

duoti išankstinį sutikimą dėl Respublikos Prezidento sulaikymo arba baudžiamosios bylos jam iškėlimo;

nagrinėti skundus dėl Nacionalinės teismų tarybos sprendimo atleisti teisėją iš pareigų ir nagrinėti skundus dėl Nacionalinės teismų tarybos sprendimo patraukti teisėją drausminėn atsakomybėn; šios rūšies skundus Konstitucinis Teismas turi išnagrinėti per 30 dienų nuo skundo padavimo dienos (dėl priimto sprendimo negalima paduoti konstitucinio skundo).

Trečią kartą 1990 m. Konstitucija pakeista 2001 m. pradžioje. Šiais pakeitimais nebuvo pakeistos ar papildytos 2000 m. konstitucinės nuostatos, kuriomis buvo iš esmės išplėsti Konstitucinio Teismo įgaliojimai, palyginti su nustatytaisiais 1990 m. Konstitucijoje. Minėtais pakeitimais Konstitucijos dalyje, susijusioje su Konstituciniu Teismu, vartojami terminai paprasčiausiai buvo suderinti su Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje vartojamais terminais. Be to, atsižvelgiant į 2001 m. Konstitucijos pakeitimus, kuriais nacionalinis parlamentas buvo pertvarkytas į vieno rūmų parlamentą (Regionų Rūmai buvo panaikinti, o nuostatos, kuriose pateikiama nuoroda į Atstovų Rūmus, buvo pakeistos nuostatomis, kuriose pateikiama nuoroda į Kroatijos parlamentą), visos galiojančiose Konstitucijos nuostatose, susijusiose su Konstituciniu Teismu, esančios nuorodos į Kroatijos parlamento Atstovų Rūmus ir Regionų Rūmus buvo išbrauktos.

2002 m. kovo mėn. buvo priimtas Konstitucinis įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas ir papildomas Kroatijos Respublikos Konstitucinio Teismo konstitucinis įstatymas; šiuo įstatymu 1999 m. konstitucinio įstatymo tekstas buvo suderintas su išplėtais Konstitucinio Teismo įgaliojimais, suteiktais atlikus 2000 m. Konstitucijos pakeitimą. Šis įstatymas vis dar galioja.

Galimybė atlikti konstitucinę peržiūrą Kroatijos Respublikoje įtvirtinta 1963 m., o Konstitucinis Teismas pradėjo veikti 1964 m.

Kroatijos Respublikoje galiojančią konstitucinę peržiūrą galima suskirstyti į du istorinius laikotarpius:

konstitucinę peržiūrą buvusioje Kroatijos Socialistinėje Respublikoje, vykdyta 1963–1990 m.: šiuo laikotarpiu Kroatija buvo viena iš šešių federalinių vienetų (respublikų), priklausiusių buvusiajai Jugoslavijos Socialistinei Federacinei Respublikai (toliau – BJSFR);

konstitucinę peržiūrą Kroatijos Respublikoje, vykdoma nuo 1990 m. iki šios dienos: laikotarpis nuo dienos, kurią Kroatijos Respublika tapo savarankiška ir nepriklausoma.

Svarbiausi baudžiamosios teisės srityje galiojantys teisės aktai

Baudžiamoji teisė:

Baudžiamasis kodeksas

Baudžiamojo proceso įstatymas

Baudžiamųjų nusižengimų įstatymas

Nepilnamečių teismų įstatymas

Psichikos sutrikimų turinčių asmenų apsaugos įstatymas

Įstatymas dėl senaties termino netaikymo nusikaltimams, susijusiems su spekuliaciniu karo metu, ekonominiu pereinamuoju laikotarpiu ir privatizavimu

Piniginių kompensacijų nusikalstamų veikų aukoms įstatymas

Juridinių asmenų baudžiamosios atsakomybės įstatymas

Amnestijos įstatymas

Pajamų iš nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų konfiskavimo tvarkos įstatymas

Bausmių teisinių pasekmių, teistumo ir reabilitacijos įstatymas

Lygtinio bausmių skyrimo įstatymas

Svarbiausi civilinės, komercinės ir administracinės teisės srityje galiojantys teisės aktai

Civilinė teisė:

Vykdomo įstatymas

Arbitražo įstatymas

Nemokamos teisinės pagalbos įstatymas

Įteisinimo įstatymas

Taikinimo įstatymas

Paveldėjimo įstatymas

Civilinių prievolių įstatymas

Civilinio proceso įstatymas

Nuosavybės ir kitų nekilnojamojo turto teisių įstatymas

Komercinės paskirties patalpų išperkamosios nuomos ir įsigijimo įstatymas

Žemės kadastro įstatymas

Kroatijos Respublikos atsakomybės už žalą, padarytą priklausant buvusiajai Jugoslavijos Socialistinei Federacinei Respublikai (BJSFR), už kurią buvo atsakinga BJSFR, įstatymas

Kroatijos Respublikos atsakomybės už žalą, kurią per Kroatijos Nepriklausomybės karą padarė Kroatijos ginkluotųjų pajėgų, teisėsaugos ir teisėtvarkos pajėgų nariai, įstatymas

Atsakomybės už teroro aktais ir viešomis demonstracijomis padarytą žalą įstatymas

Draudimo perduoti disponavimo ir naudojimo teisę į tam tikrą valstybei priklausantį nekilnojamąjį turtą kitiems naudotojams arba perleisti tokią teisę fizinių ir juridinių asmenų nuosavybėn įstatymas

Draudimo tam tikriems juridiniams asmenims turėti disponavimo teisę ir disponuoti turtu Kroatijos Respublikoje įstatymas

Įstatymų ir kitų šalių taisyklių kolizijos su konkrečiais reglamentais sprendimo įstatymas

Komercinė teisė:

Bankroto įstatymas

Bendrovių įstatymas

Teismo registro įstatymas

Europos įmonės (SE) ir Europos ekonominių interesų grupės (EEIG) steigimo įstatymas

Administracinė teisė:

Nusavinimo įstatymas

Nusavinimo ir kompensavimo už nusavinimą įstatymas

Administracinių ginčų įstatymas

Kompensavimo už Jugoslavijos komunistinio režimo metais areštuotą turtą įstatymas

Taisyklės ir tarptautinės sutartys, susijusios su Kompensavimo už Jugoslavijos komunistinio režimo metais areštuotą turtą įstatymo taikymu

Paskutinis naujinimas: 22/08/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.